

Skolforskningspodden avsnitt 6: Att lära på avstånd

- INFORÖST 1:   Praktiknära skolforskning – vad är det?
- INFORÖST 2:   Vad finns det för forskning inom just ditt ämne?
- INFORÖST 3:   Undervisning på vetenskaplig grund – hur gör vi?
- INFORÖST 4:   Välkommen till Skolforskningspodden. I dagens avsnitt pratar vi om distansundervisning och en ny rapport i Skolforskningsinstitutets serie Sammanfattar och kommenterar. Vi får ta del av resultat som visar att kvaliteten i undervisningen är viktigare än hur lektionen förmedlas, men också att motivationen stärks om eleverna kan få stöd av varandra och att det är viktigt att se till att alla elever har tillgång till den teknik som behövs. Både den internationella översikten som sammanfattas och kommenteras och rapporten Att lära på avstånd är framtagna som stöd för lärare under coronapandemin. Men det är viktigt att poängtera att studierna som ingår är gjorda före epidemins utbrott, vilket innebär att resultaten kan vara intressanta även i ett längre perspektiv, när vi inte längre befinner oss i en krissituation. Dagens gäster, som givetvis är med på avstånd, är Stefan Hrastinski, professor vid enheten för digitalt lärande vid KTH och Pontus Wallin, forskare och projektledare vid Skolforskningsinstitutet. Programledare är Alva Appelgren.
- ALVA: Hej! Idag ska vi prata om en ny rapport i serien Skolforskningsinstitutet sammanfattar och kommenterar som heter *Att lära på avstånd*. Den här rapporten är baserad på en översikt av internationell forskning som har gjorts av forskare vid Education Endowment Foundation i London. Och vi har med oss Stefan Hrastinski, professor vid KTH och Pontus Wallin, forskare och projektledare vid Skolforskningsinstitutet. Ni har arbetat med att sammanfatta den här forskningen och kommentera resultaten för att sätta forskningen i ett sammanhang. Vad har ni haft för roller i projektet? Pontus, vill du börja?
- PONTUS: Ja, hej, vad roligt att vara här. Jag har tillsammans med biträdande projektledare Eva Bergman översatt och

sammanfattat en forskningsöversikt från Education Endowment Foundation i England. Deras översikt är framtagen för att utgöra ett kunskapsunderlag för skolor under coronapandemin och bygger i sin tur på runt 60 andra forskningsöversikter som samlar hundratals forskningsstudier om distansundervisning, fjärrundervisning och hur lärare kan använda digitala verktyg i undervisningen för att möjliggöra lärande för elever som deltar på avstånd. Det var också viktigt för oss att sätta resultaten från översikten i relation till en svensk kontext och hur lärare i Sverige påverkas av Coronapandemin. Så därför har vi också kommenterat resultaten i översikten utifrån hur situationen ser ut i Sverige.

ALVA: Ja. Och du, Stefan, vad har din roll varit i projektet?

STEFAN: Ja, min roll har varit att granska ett utkast av rapporten och titta lite extra på begrepp och vad det är man säger egentligen i förhållande till den här ursprungliga rapporten som är skriven på engelska. Och då har jag fått föreslå lite ändringar och gjort förslag på vad man kan lägga till och så.

ALVA: Då vet vi lite grann om själva sammanställningen, hur ni har gått till väga. Och jag är väldigt nyfiken, och jag tror många med mig, på själva resultaten från den här, all den forskning som ingår. Och ni har ju sammanfattat det här i vad som blir ... Är det som fem teman, kan man säga så? Och jag tänkte, jag får be dig Stefan. Vill du berätta, vad är resultaten?

STEFAN: Ja, precis. Det är som du säger, det är fem övergripande resultat som man lyfter fram. Och man kan säga att de är på en ganska generell nivå eftersom det är en sammanställning av sammanställningar, så att säga. Så det innebär att det finns ju en väldigt stark grund och väldigt mycket forskning i grunden, men rekommendationerna och resultaten är ganska övergripande. Så det första som man lyfter fram är att kvaliteten i undervisningen är viktigare än valet av teknik. Så det betyder alltså att upplägget och lärarens pedagogik är mer betydelsefullt än vilket digitalt verktyg man råkar välja och använda. Det andra resultatet är att man som lärare behöver försäkra sig om att alla elever har tillgång till de tekniska resurser som krävs. Så till exempel kan man säga så här: Om man har tänkt sig att undervisa via videokonferens och om eleverna inte har tillgång till dator eller surfplatta hemma, eller inte har en bra uppkoppling, då blir det

ju svårt att få till undervisningen. Det är ganska självklart egentligen. Det tredje handlar om elevers motivation och lärande. Och det stärks om elever ges möjlighet att kommunicera med varandra. Så här är det viktigt att tänka på att elever kan vara ett viktigt stöd för varandra och hjälpa varandra i sitt lärande. Det fjärde resultatet är att det är väldigt viktigt och lätt att glömma att stödja eleverna när de ska arbeta självständigt. Alltså, man måste vara väldigt tydlig för eleverna så de vet, vad är det som förväntas? Många behöver hjälp att planera sin tid och lägga upp sina studier. Att studera självständigt är inget som sker automatiskt, utan man behöver vara där som lärare och stötta det. Och det femte resultatet handlar om att olika tillvägagångssätt för distansutbildning passar olika uppgifter och typ av innehåll. Så man kan till exempel ... Man kan tänka sig som lärare att man har tillgång till en verktygslåda med många olika verktyg och de här passar olika bra i olika situationer. Och där gäller det att tänka till, vad ska jag använda när?

ALVA: Översikten som ni gjort är en sammanfattning av en sorts Rapid Review och forskarna till den ursprungliga översikten benämner den här metoden som en Rapid Evidence Assessment. Så en Rapid Review, det skiljer sig från en systematisk översikt. Pontus, vill du beskriva den här typen av översikt som har gjorts enligt det här Rapid Review-formatet, jämfört då med en systematisk översikt.

PONTUS: Ja. Alltså en Rapid Review är en forskningsöversikt som har gjorts ganska snabbt för att det finns behov av att sammanställa forskning i en viss situation. På Skolforskningsinstitutet jobbar vi ju huvudsakligen med systematiska översikter som kan ta ganska lång tid att ta fram, upp till ett år eller två. Och anledningen till det är att vi gör omfattande sökningar av forskning och sedan granskar den forskning vi hittar och noggrant bedömer dess relevans och kvalitet. Men i den situationen som har uppstått i samband med coronapandemin är det inte meningsfullt att sätta igång med en systematisk översikt, eftersom lärare behöver ett kunskapsunderlag just nu. Så i den här lite snabbare översikten har man inte gjort lika omfattande sökningar av forskning. Och fokus har varit på att hitta redan genomförda översikter som underlag eftersom detta borgar för en gedigen relevans- och kvalitetsgranskning.

ALVA: Ja, man kan ju tänka sig att eftersom det här är väldigt aktuellt just nu, att det finns ju fördelar med att man gör en Rapid Review

också för att det faktiskt går snabbare att få ut de här resultaten. Och också att ni har ju gått igenom det här och utifrån då en svensk kontext översatt till svenska. Stefan, du pratade ju om de här resultaten eller hur man ska säga. Att man sammanfattar resultaten i vikten av kvalitet, tillgång till teknik, hur elever kommunicerar med varandra och det här med att arbeta självständigt, vad man kan göra kring det. Och sen också att det finns väldigt mycket olika sätt, olika verktyg och metoder som passar vid olika situationer, som du beskrev. I det här arbetet, vad tror ni kan vara det viktigaste för lärare i Sverige att tänka på när man undervisar på distans eller så? Och också när man ska börja göra det, kanske som till höstterminen och så där. Vill du börja, Stefan?

STEFAN:

Ja. Nej, men för det första så tycker jag att den här sammanställningen är på en ganska övergripande nivå. Så jag tycker de här rekommendationerna egentligen är bra tips att börja med. Det man kanske kan lägga till och som vi också lyfter i rapporten är just det här med att börja enkelt, tror jag. Att man börjar på ett sätt där både lärare och elever känner sig trygga med den teknik man använder. Och sen kan man tänka att man tar ... För att undvika tekniskt strul. Och sen, att man tänker sig att sen kan man ta ett nästa steg, så att man tar det här lite gradvis. För det tror jag kan annars vara en fallgrop. Man vill liksom ha alla de här verktygen och så får man mycket tekniska problem. Och då blir ju inte undervisningen heller så bra. Och särskilt när vi ser från den här översikten att valet av teknik är kanske inte det allra ... Eller, det allra viktigaste är lärarens pedagogik och upplägg. Sen tror jag väldigt mycket på det här, och det kommer upp i de här rekommendationerna, men dels att ha en väldigt tydlig struktur med detaljerade studieanvisningar. Göra det väldigt tydligt när eleverna är hemma själva. Vad är det jag ska göra och vad ska jag göra sen och hur får jag återkoppling? Och sen det som vi ofta har missförstånd kring distans, att man tänker sig det som självstudier eller att man gör det själv. Utan tänk på det sociala. Hur är man tillgänglig som lärare? Hur vet eleverna när jag kan kontakta dig och få återkoppling och så vidare, som lärare? Och också tänka på hur kan jag som lärare jobba för att stötta eleverna så att de också hjälper varandra. De kan ju svara mycket på varandras frågor och finnas där när det känns ensamt och tungt, som det såklart gör för många.

ALVA:

Har du någon annan kommentar, Pontus? Är det nåt du vill lyfta lite extra?

- PONTUS: Nej, jag tror att det här är ju en tydlig signal till lärare också, att det är klart att det är viktigt att tänka på vilka verktyg som du som lärare använder i undervisningen. Men framför allt så är det ju helt enkelt vad du i vanliga fall gör i undervisningen. Och att du liksom inte tappar bort alla de goda undervisningsmetoder som du har i utgångsläget. Och sen försöka överföra dem och modifiera dem något för att passa elever som då lär på avstånd.
- ALVA: Ja. Jag tror att det här skulle kunna användas på precis det sättet som ni var inne på. Som tips kanske, eller som inspiration för hur man kan lägga upp det kanske.
- INFORÖST 5: Du lyssnar på Skolforskningspodden – där undervisning och forskning möts.
- PONTUS: Vi har ju haft en lärare som också har granskat den här rapporten och som bara kommenterade att hon känner igen sig i mycket. Och att det är då ... Det finns ju en uppfattning om att det här har gått ganska bra, att undervisa på distans. Om du bara håller dig till dina vanliga principer för god undervisning och försöker göra det på ett bra sätt, men genom andra kanaler. Men en annan sak som jag tänkte på, det är väl att vissa saker kan ju falla bort från den normala undervisningen. Som just det här sociala och andra aspekter som du kanske som lärare behöver kompensera lite grann för i den nya situationen. Och tänka lite på det, uppmärksamma, okej, vad är det som försvinner från klassrumsmiljön och hur kan jag som lärare kompensera för det? Det är bra att tänka på.
- ALVA: Ja, precis. Man måste också sätta det här i sitt sammanhang, att de här studierna som är med i översikten är ju inte gjorda under en pandemi, eller hur? Utan man har ju liksom ... Ja, ni har utifrån den situationen vi är i idag sammanfattat det som man har gjort tidigare. Och apropå det, hur långt tillbaka i tiden går man med de här studierna? Bara en liten detaljfråga.
- PONTUS: Ja, författarna till den här översikten har valt att bara söka forskning som publicerats 15 år tillbaka i tiden. Anledningen till detta är att de har gjort bedömningen att det är så pass mycket som har hänt genom teknologiska framsteg de senaste åren att

forskning som är äldre än 15 år inte är lika relevant för lärare i dag. Men jag menar, givetvis finns det lärdomar från korrespondenskurser och andra tidigare former av lärande på avstånd. Men världen ser så pass annorlunda ut idag, då lärare har helt andra verktyg att använda i undervisning då elever deltar på avstånd. Så därför har man gjort den avgränsningen.

ALVA: Just det. Och jag kom bara på en till sak som jag undrade över. Gäller det här alla årskurser eller vad tittade man på?

PONTUS: Precis. Det gäller alla årskurser. Och tyvärr är det så att en del av studierna i materialet studerar också högre utbildning. Och det kan ju vara en ... Eller det är ju en annorlunda elevgrupp och det är andra förutsättningar i den högre utbildningen. Så att det måste vi också tänka på när vi bedömer relevansen av de här studierna för grund-, gymnasieskola och vuxenutbildning i Sverige.

ALVA: Det kan ju vara viktigt att tänka på när man som lärare läser rapporten också. Och sen har jag tänkt på det här med elevers olika förutsättningar. En del elever är ju i behov av särskilt stöd, vilket är minst lika viktigt att tänka på när det gäller undervisning på avstånd. Är det här något som man har tagit upp i översikten?

STEFAN: Ja. Men i översikten, man lyfter ju att elever har olika förutsättningar och det hör vi ju i debatten i Sverige också. Och det finns en stor risk. Jag tror framför allt ... Vi har ju en annan teknikmognad, allt fler använder ju videokonferens, det hör vi idag. Om det här hade skett för tio år sedan så hade det inte alls sett ut på det sättet, utan många använder videokonferens och den typen av system. Men då hamnar man i situationer där man hör att elever hemma, alla har inte tillgång så att det finns datorer till alla. Vi har många familjer där föräldrar och flera barn kanske är hemma samtidigt. Internetuppkopplingarna som kanske har fungerat bra håller plötsligt inte längre. Så här blir det verkligen att tänka till som lärare. Hur gör jag det här till exempel? Kan jag spela in om vi har sådana här genomgångar via videokonferens? Och kan jag använda alternativa sätt, inspelningar. Men också finns det så otroligt mycket annat man kan göra i de lärplattformar som många skolor har idag.

- ALVA: Studierna i den här översikten är ju gjorda innan den här pandemin utbröt. Men det kan ju vara så att de här resultaten som man sen sammanställer, de är ju anpassade utifrån situationen vi är i nu. Men eftersom de här resultaten är baserade på att ge ett stöd för lärande och undervisning som sker på distans så kan ju det här även vara aktuellt kanske i en framtida situation när vi inte befinner oss i en pandemi. Eller hur tänker ni kring det?
- STEFAN: Ja. Nej, men det är precis som du säger, att det baseras ju på resultat före Covid. Och de kommer fortsätta vara relevanta och jag tycker att de ligger i linje med den forskning och teorier vi har haft. Det man kanske kan säga just om den Covid-situation vi är i just nu, är att man kanske inte ... Det ska gå snabbt nu och man gör saker direkt som lärare. En del pratar ju om Emergency Teaching som begrepp. Och då får man väl titta på de här övergripande resultaten och se, vad är rimligt? Vad är realistiskt för mig? Vad kan jag göra här med de resurser jag har, på ett sätt som fungerar för mig och mina elever?
- ALVA: Vad säger du, Pontus? Tänker du liknande kring det här med att det är en speciell situation nu, men resultaten kanske kan användas i ett längre perspektiv? Och de kommer ju även från studier som är gjorda tidigare.
- PONTUS: Absolut. Det är ju en fördel med den här översikten, att det är generella resultat som kan användas i en normal situation. Men det är också en svaghet i översikten, att tyvärr finns det inte så mycket forskning kring hur lärare undervisar i en krissituation. Utan den forskningen kommer ju senare, förhoppningsvis. Att forskare är aktiva nu och gör ordentligt med studier för att beforska den här situationen. Det skrivs fram i rapporten också, att en stor del av forskningen som slutsatserna bygger på har inte skett i en krissituation. Det finns en debatt nu, att vi måste särskilja distansundervisning och fjärrundervisning under normala omständigheter, och någonting som man då kan kalla för Emergency Remote Teaching, som är då det som lärare har tvingats ... Den undervisning lärare har tvingats bedriva i just den här situationen. Så det måste man ju tänka på som läsare också av de här resultaten, att det inte är tillräckligt många studier som just studerar den här typen av undervisning, på lärande på avstånd i en krissituation.

ALVA: Nej, precis. Och även om det nu appliceras i en krissituation finns det ju väldigt mycket av det här med att ... Undervisningskvalitet, hur man arbetar självständigt, men ändå med hjälp och stöd. Och sen att använda olika tekniker, det är någonting som man jobbar med alltid ändå. Men då vill jag säga tack så mycket för att ni har varit med och delat med er av det här materialet. Tack så mycket.

PONTUS: Tack så mycket.

STEFAN: Tack.